

Barnevern i hastighetens tid

SIDEN 1990–TALLET har en rekke av velferdsstatens tjenester vært gjennom store endringer, endringer som har ett til felles: De henter sin «inspirasjon» fra New Public Management (NPM). Offentlig sektor skal effektiviseres ved hjelp av markedsinspirerte modeller.

Det er dog en hake ved dette: Forutsetningene for å oppnå og måle effektivitet i det private og i det offentlige er forskjellige. En bedrift som produserer bildekk har klare og entydige mål på effektivitet og lønnsomhet. I velferdstjenestene er målene fler-tydige og ikke alltid like enkle å tallfeste. Direktøren for bildekkfabrikken leder en hovedsakelig teknisk orientert virksomhet. Lederen for barneverntjenesten leder i større grad en kunnskapsorganisasjon, hvor de ansattes kompetanse og kunnskap er den største ressurs.

Det er viktig at vi holder liv i denne diskusjonen. Fra sentralt hold har man langt på vei lagt lokk på en slik debatt. På et normativt grunnlag er samfunnets signaler at det offentlige har noe å lære av det private, ikke omvendt. For selv om mange av forutsetningene for NPM ikke er til stede i offentlig tjenesteyting, vises det fra sentralt hold en utrolig standhaftighet, nærmest en «ideologisk overbevisning», om at dette er riktig vei å gå. Det nye mantra er, at styringsprinsipper fra privat sektor vil gi mer kostnadseffektivitet. Mer helse for hver krone! Mer omsorg for hver krone! Mange har prøvd å heve røsten: ansatte på sykehus, hos Nav, innen eldreomsorgen, helsevesenet, skolen og barnevernet. Til ingen nytte. Kritikk fra de som daglig møter brukere av velferdstjenestene blir ufarliggjort og individualisert. Fokus rettes på den enkelte ansatte og ikke på systemet. En slik avpolitisering av kritikk har vi også sett flere eksempler på i medias dekning av barnevernet i det siste.

Vi teller og dokumenterer og rapporterer over en lav sko. Vi forholder oss til konkurranseutsetting, tilbyder og leverandør, avviksrapporter, målekort, sentrale styringsparametre, anbud og optimal tidsbruk. Rapporter sendes oppover i systemet, nye rapporter mottas. Profesjonenes egne faguttrykk for å gripe og begripe det komplekse feltet man jobber innenfor er milevis fra begrepsbruken innenfor NPM. Men språk er som kjent en måte å oppnå makt på. Det har vært viktig med større krav til dokumentasjon, som forutsetning for et transparent barnevern, og større fokus på ressursbruk. Men det kunne man oppnådd uten å innføre styringsprinsipper fra det private marked.

Det er flere farer forbundet med det å bygge opp et system hvor kontroll og målbare størrelser settes i førersetet. Hvordan skal vi måle god nok omsorg? Hvordan skal vi måle

Jóna Hafdis Einarsson
redaktør

at den andre føler seg sett? Hva er effektivitet i barnevern? Hvordan skal vi måle hva som er barnets beste? Hvordan måle empati?

Vi har kalt Norsk Barnevernkongress 2014: *Barnevern i hastighetens tid*. Barnevernsarbeideren står ovenfor krav om effektivitet, som skal måles i raske svar og konkrete løsninger, og avveining av kost opp mot nytte. På den annen side skal barnet og familiens sammensatte og komplekse behov imøtekommes. Kanskje er det ordene *tid og ro* som gir gjenklang hos barnevernsarbeideren i hastighetens tid.

Å ha den tid og ro som trenges for å finne det rette fosterhjemmet til femåringen; benytte kunnskap om matching av barn og fosterforeldre; bruke tid sammen med biologiske foreldre for å finne et fundament for fremtidig samarbeid; bruke tid på veiledning av fosterforeldre, bruke tid på å finne gode avlastningsordninger. Å ha den tid og ro som trengs for å finne tiltak for familier med store og sammensatte problemer. Familier som trenger tverrfaglig og tverretatlig hjelp over tid. Det er kunnskap nok til å vite hva man bør gjøre, men krav om effektivitet gjør at mange opplever å måtte gå på akkord med sin faglige integritet.

Undertittelen på kongressen er: *Effektivitet og barns behov – et barnevern som bryr seg?* Ja, barnevernet bryr seg. Veldig mange står daglig i krysspresset mellom «markedstilpassning» og tid og ro til arbeidet med langsiktige løsninger for barnevernets barn. Det alvorlige er, at handlingsrommet for å utøve skjønn, bygge tillit, kort sagt for å utøve et faglig forsvarlig barnevernsarbeid, snevres inn i hastighetens tid.

I dette dobbeltnummeret av tidsskriftet finner du mange interessante artikler som speiler noe av det mangfoldet barnvernfeltet representerer.

God lesning!

Jóna Hafdis Einarsson